

5. Савонюк Р. Ю. Суб'єкти доказування в кримінальному процесі й проблеми їх класифікації. *Вісник Запорізького юридичного інституту МВС України*. 1999. № 3. 113–120 с.

6. Стахівський С. М. Теорія і практика кримінально-процесуального доказування : монографія. Київ : НАВСУ, 2005. 272 с.

7. Тертышник В. М. Теория доказательств : учеб. изд. / В. М. Тертышник, С. В. Слинько. Харьков : Арсис, 1998. 256 с.

8. Удалова Л. Д., Рибалка О. В. Суб'єкти кримінально-процесуального доказування : навч. посіб. О. В. Рибалка. Київ : КНТ, 2012. 160 с.

Новачук Сергій Андрійович,

аспірант кафедри криміналістики та
судової медицини Національної
академії внутрішніх справ

ДОПИТ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ПОРУШЕННЯ ВИМОГ РЕЖИМУ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Допит традиційно і справедливо вважається одним з основних засобів отримання доказів та іншої інформації, що має значення для провадження. Водночас, при розслідуванні злочинів, передбачених ст. 267-1 КК України він має певну специфіку.

Насамперед, йдеться про обстановку злочинної діяльності та особу правопорушника. Так, злочин вчиняється в зоні відчуження, досудове розслідування проводиться відповідним територіальним органом Національної поліції, більшість осіб, які вчиняють злочин не вдаються до активної протидії розслідуванню. Загальна ситуація досудового розслідування має помітні ознаки обмеженої або закритої системи, де правопорушники часто мають певний зв'язок з зоною відчуження (проживають на суміжних територіях, працюють, працювали раніше в зоні відчуження тощо), а слідчі мають досвід розслідування таких правопорушень та обізнані про особливості функціонування зони відчуження. Ці чинники впливають на загальну тактику розслідування і на тактику проведення слідчих (розшукових) дій зокрема.

На відміну від інших кримінальних правопорушень, свідками (очевидцями) учинення злочину у даному випадку малоімовірно можуть бути випадкові особи (хоча, можна припустити що свідком може стати інший правопорушник або особа, яка перебуває в зоні відчуження на законних підставах (працівники підприємств,

відвідувачі), тому допит очевидців зазвичай не проводиться, а про спосіб учинення злочину допитується правопорушник.

У якості свідків, залежно від обставин провадження, можуть бути допитані:

особи, яким правопорушник повідомляв про намір проникнення до зони відчуження та переміщення предметів злочинного посягання або яким відомо про такий намір від інших осіб;

особи, яких правопорушник схилив до спільного учинення злочину;

особи, які надавали знаряддя вчинення злочину. Їм могло бути відомо або невідомо про намір злочинця використання певного предмета у якості знаряддя;

особи, які придбали радіаційно забруднені предмети не знаючи про їх походження або злочинець залишив такі предмети на зберігання;

особи, яким не було відомо про вчинення злочину, проте вони вчиняли певні дії на виконання злочинного задуму (наприклад, перевезення предмета злочинного посягання, який був схований злочинцем у транспортному засобі без відома власника);

працівники, керівники підприємств, якщо особа там працює;

сусіди по гуртожитку, співробітники та ін.

Предмет допиту визначається обставинами розслідування та слідчою ситуацією, але у будь-якому випадку має бути спрямований на встановлення співучасників злочину, інші факти протиправної поведінки, з'ясування способу учинення злочину.

Окрему категорію допитуваних становлять представники органів державної влади, які здійснюють несення служби на території зони відчуження: Держприкордонслужба, Національна поліція.

Ці органи (підрозділи) виконують завдання у межах зони та періодично здійснюють спільне несення служби на визначених маршрутах, по зовнішньому периметру зони, на КПІ (на постах Національної поліції), у прилеглих до зони акваторіях річок. Органи (підрозділи) Держприкордонслужби інформують про виявлення ознак порушення (підготовки до порушення) правового режиму у ЗВІБ(О)В та інші дані обстановки, що можуть впливати на виконання завдань з контрольно-пропускового режиму під час в'їзду/виїзду з таких зон, публічної (громадської) безпеки і порядку на територіях ЗВІБ(О)В.

Згаданих осіб допитують про час, місце і характер виконуваних завдань, обставини виявлення правопорушення (правопорушника), затримання правопорушника, його поведінку та пояснення, чи чинив опір, як пояснив своє перебування у зоні і його мету, з'ясовують спосіб

дій, шлях потрапляння до зони (виходу з неї), характеристики предмета злочинного посягання, які документи були складені.

Крім того, доцільно допитати осіб, які здійснюють радіаційний контроль. Під час допиту потрібно з'ясувати за яких обставин проводилась перевірка особи і які предмети були предметом перевірки (транспортний засіб, вантаж особисті речі), де проводилось вимірювання (оглядовий майданчик, КПП, прохідна), чи було поставлено відмітку у (штамп) у перепустці про наслідки радіаційного контролю, який запис було внесено до журналу радіаційного контролю, кого і у який спосіб було інформовано про виявлене перевищення контрольних рівнів допустимих показників (потужність дози), чи складено протокол вимірювань (якщо перевищено рівень радіаційного забруднення).

На практиці поширена ситуація, коли особу затримано на території зони відчуження при здійсненні спроби переміщення предмета злочинного посягання за межі зони. Часто допит проводиться у безконфліктній ситуації, тому основними завданнями є встановлення обставин затримання правопорушника, способу проникнення до зони відчуження, обізнаності про предмети злочинного посягання, що є на території зони, їх наявності, місцезнаходження у певному місці, доступності, планів щодо переміщення за межі зони, майбутнього розпорядження, та деталізація інших фактів, що цікавлять слідство.

Конфліктна ситуація переважно виникає у випадку учинення злочину групою осіб та/або за участю службових осіб. Зміст показань та поведінка допитуваних визначається метою уникнення відповідальності, роллю учасника злочинної діяльності, реальністю впливу на інших учасників, можливостями приховування фактів і обставин, що стосуються злочинної події та ін.

Слід враховувати, що такі особи зазвичай обізнані про особливості та недоліки фізичної охорони зони відчуження, організацію охорони публічного порядку, практику притягнення до відповідальності (кримінальної, адміністративної), мають зв'язки у правоохоронних органах та інших установах, можуть здійснювати вплив (тиск) на свідків.

Допит службових осіб, які вчинили кримінальне правопорушення має бути орієнтований на встановлення повної картини злочинної діяльності та всіх її учасників, адже у такому випадку, вчинити злочин одноосібно мало ймовірно. Службові особи мають бути допитані про перелік і зміст їх обов'язків, порядок несення служби.

За показаннями допитуваних потрібно максимально відтворити модель злочинної діяльності та з'ясувати місце і роль кожного її учасника. Перелік запитань може конкретизуватися із урахуванням рекомендацій, що розроблені для розслідування злочинів у сфері службової діяльності.

Князєв Сергій Миколайович,

здобувач Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук

СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ПРОВЕДЕННЯМ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ: АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Головне покликання судового контролю над здійсненням негласних слідчих дій полягає у створенні додаткових гарантій обґрунтованості рішення, що приймає суб'єкт розслідування. Однак у різних державах обсяги такого контролю та його співвідношення з прокурорським різняться. На пострадянському просторі державою-лідером у цьому контексті є Латвія. У цій країні всі 11 передбачені КПК таємні дії (контроль легальної кореспонденції; контроль засобів зв'язку; контроль даних, що знаходяться в електронній інформаційній системі; контроль вмісту трансльованих даних; аудіоконтроль місця або особи; відеоконтроль місця; спостереження і стеження за особою; спостереження за об'єктом; спеціальний слідчий експеримент; отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження, у спеціальний спосіб; контроль злочинної діяльності) проводяться виключено з дозволу суду (ст. 212) [1].

У Грузії функції суддівського контролю на етапі досудового розслідування здійснює «суддя-магістрат». С. Г. Коновалов у своєму дослідженні висловлює думку про те, що грузинський інститут судді-магістрата утворений не за германським, а за англо-американським зразком. Проте магістрат у США, стверджує автор, – це не просто суб'єкт досудового розслідування, який контролює репресивну діяльність поліції, а особлива ланка судової системи. При цьому сфера його діяльності виходить за межі не лише досудового слідства, а й кримінального процесу загалом. У Грузії ж цим терміном позначають суддю районного суду, сфера діяльності якого обмежена конкретною судовою дільницею [2, с. 131].